

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollâr)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: IV

Ankara , 22 Teşrinisani , 1928

Sayı: 104

BUGÜNÜN BÜYÜK MES'ELELERİDEN

İMLÂ LÛGTİ HAKKINDA TETKİKLER

Yazan: HASAN ÂLİ

Herkes gibi ben de zannediyordum ki, Dil Encümeni İmlâ Lûgatiyle lûgatlerde mevcut kelimeleri teşkil ile işgal ediyor. Halbuki Yakup Kadri beyin son günlerde çıkan bir mekalesi bunda yanlış olduğunu gösterdi. Muhterem edip diyor ki "Dil Encümeni yalnız Arapça harflerle yazılı kelimelerin karşısına yeni Türk harfleriyle imlâ şekillerini tespit etmekle kalmıyor, ufak mıkya da bir nevi Akademi vazifesini de ifaya başlamış bulunuyor". Şu hâlde Dil Encümeninden aşağıdaki noktaları sormak hakkımızdır sanırım:

1 — Y.K. Beyin, istimalden düşmüş veya tam mukabilleri Türkçede bulunmuş olan (Arabî ve Farsî) kelimeleri attık demelerine nazaran lûgate tesadüf ettiğimiz:

"İstitrâdî, istimâûl, istinabe, istiman, istifta, istifraş, ücurat, ecnas, iclâs, ihtikan, it'ap, ihlil, eracif, istihmam, erzan, eneyet, inficar, âsar, ikan, bürkan, behişt..." gibi kelimeler halen müstamel veya

mukabilleri Türkçede bulunmyana nevidenmidir?

2 — Lûgatin birinci cüzünde 140 kadar Frenkçe kelime var. Bir nevi Akademi olduğu söylenen muhterem D.E. bunları almakla dilimizin malı olduklarını kabul etmiş olmayormu? Bunların içinde "ataşe, atom, aktör, akteris, ajan, ajans, emoraji, orşit, aristokrasi, ispiritizm bono, barometre..." kelimeleri nev'inden mukabillerini aramağa ihtiyaç hissettirmeyen lûgatler olduğu gibi "adaptasyon, angajman, anestezi, estetik, entrigan, enspektör, obje, evolüsyon, ekselans, avantüriye, ankesman, inisiyativ, inisiye, irrigatör, paragraf, paradi, bonboniyer..." gibi Türkçemizde mukabilleri olan ve bugün kullanılan kelimelere de tesadüf ediliyor. Bunları lûgate alan E., dilimizin öz malı olduklarını da tasdik etmiş bulunuyor mu? Hele "bonjurla bonsuvar" gibi kendi dilimizde sabah ve akşamımızı tes'ide mâni olan tabirleri, aynı zamanda bir

kamus vücude getirdiği Y. K. Bey tarafından zımnen söylenilmiş bulunan D. E. hangi esasa göre lûgate dercetmiştir?

3 — Bazı kelimelere lûgate tesadüf edilemedi. Ezcümle «Ermeni, epey, epeyce, bil'akis, bervechiati bervechibalâ, bilhassa, istihdaf, isitsmar, üzre, üzere, üzerine, behem-hal» gibi kelime ve tabirler istimalden düşmüş olduğu veya mukabilleri asıl Türkçede bulunduğu için mi lûgate alınmamıştır?

İmlâ lûgati hakkında yapılmış olan tenkitleri «her kafadan bir ses» le tavsif eden muhterem edibimizin bu ve bundan evelki istif-sarlarımızı, bizim gösterdiğimiz hüsnüniyetin hiç olmazsa onda biriyle karşılamalarını ümit etmekte kendimi yanlışlamış sayarım. Nihayet mevzuu bahs olan şey, D. Encümeninin muhterem azaları kadar benim de sahibi olduğum «Ana» dilimize aittir.

Hasan Âli

adrenine Eodt ibtidiki zaman , حقيقى بر توجهه قارشيلاشش , چوق كچمه دن وزارتله قبه نشينك يابه سنه , بالاخره صدر اعظمغه مظهر اولمشدى . رامينك صدر اعظملى , رئيس الكتابلى كچي بارلاق وعمرلى اولماشدر . صدارت موقعنده حر و مستقل قالمق حرصيله طرفندن ترتيب ايديلهديكى رويات اولونان ادرنه وقعهسى , كنديسنك فلاكتيله يتمش , آرتيق اوندن صوگرا رامى , بر داها سلطنت مركزينه ياقلاشاماشدر . بوسيله پاشانك , صدارتنى تعقيب ايدهن سياسى حياى , بوش بر صحيفه دن عبارت فرض اولوناييلير . مع مافيه رئيس الكتابلغه اظهار ايديكى اقتدار , اونى , داغما بر «سياست آدمى» وصفيله تعريفه كفايت ايدهر , صانيرز . رامى واليكله قبرىسده , مصرده , نهايت منكبوا ردوسده كچيرديكى صوك كونلرنده هب رئيس الكتابلغنىك مسعود خاطره لريله ياشامش و كوزلرني دنياه , او دملرك حسرنى ايچنده قاباشدر .

MEHMET HALİT

معاهده سنك عقندنه مؤثر اولدقن باشقا , بو معاهده نك احضارنده بولوناراق , اونى بالداق امضالامش اولماسى , رامينك شهرتنى بوسبوتون تزييده خدمت ايتمش , سرئوده داخل اولدينى حالده , كنديسنه بوتون مملكتك اعتماد و محبتنى قازانديرمشدر .

في الواقع , قارلوغه معاهدنامهسى , اوزون مدت دوام ايدهن نجح بر ربه نهايت ويرمهسى و غرب اوزرنده كى عثمانلى تحكمنك زوالنى تثبيت ايدهن ايلك وشيغه اولماسى اعتباريله چوق اهميتلدى . بو معاهده نك تنظيمنه چايشيلركن رامى , مورخ راشده نظرأ , دوستان مرخصلريله بك شدتلى مناقشه لرده بولونمش معروض قالدېنى هر مشكللى بويوك بر جهد ايله بعضاً يكمش و اكثريله اقتحام ايدهمه مشدى . فقط , قارلوغه معاهدهسى ينه , صرف رامينك وقوف وغيرتى نتيجه سنده , عهد اولوندينى شرائط ايچنده , عثمانى دولتى ايچين اك مساعد بر معاهده تلقى اولونا . بيله جك ماهيته ايدي . بوكابناء رامى , قارلوغه دن

رامى حياتنده , هر نه رسييله ايله اولورسه اولسون , شعرله اشتغال دن واز كچمه دى . اقبال و حضور كونلرنده ذوقنى , ادبار و فلاكت زمانلرنده تسليسى شعرده آزادى . واقعا دولت خدمتنده بولونماسى , رئيس الكتابلغه , حتى صدر اعظمغه قادار يوكسه لى سبيله تاريخ , رامى يى , سياسى بر سجا اولاراق طاقتمده ايسه ده , بزجه اونك ادبيات تاريخمзде احراز ايله ديكي مقام داها بويوكدر .

اك قاراكتن , اك فلاكتلى دملرنده منقرض عثمانلى ايمپراطورلغنىك اداره سنى درعه ده ايدهرك , بويوك بر فراستله وطنى , معروض بولوندينى تهلكه دن صيانه چايشماسى اعتباريله رامى پاشايى يالكز بر صنعتكار دكيل عين زمانده بر دولت آدمى تلقى و اوصورتله تدقيق و محاكه يه مجبورز . منحصرأ ذكاستك قوتيله رئيس الكتابلى الهه ايتمه سندن صرف نظر , بو وظيفه نك ايفاسنده كوسته رديكى درايث و موفقيت , رامينك اسمنه , سياسى تاريخمзде ابدى بر مقام تايمين ايتمشدر . خصوصيله , قارلوغه